

EMÜ aastakoosolek

Aastakoosolek Imaveres.

Imavere vallavanem
Ants Välimäe.
Fotod R. Pöder

Täna lehes:

- EMÜ aastakoosolek
- 2002. a plusspool
- Kaja küsitlus
- Aastanaine on Renate Pöder
- Naisorganisatsioonide koostöö
- Päevakorras on sooline võrdõiguslikkus
- Kirjad maakondadest
- Kiri Soomest
- Kokkuvõtte koolitusest
- Reisikiri
- Teated
- Vanaema veerg

EMÜ pidas aastakoosolekut Imaveres 7. märtsil 2003. a.

Osavõtjaid oli 52, puudusid Hiiu-, Saare- ja Põlvamaa delegaadid.

Tervituskõne oli Imavere vallavanemalt Ants Välimäelt, ta tutvustas valla ajalugu, luges oma luuletust ja laulis laulu oma vanaema talumajast.

Aastaaruande esitas EMÜ esinaine Tiit Soans:

Juhatuse tööst: aasta alguse juhatuse koosolekul Toilas oli teemaks sooline võrdõiguslikkus. Koostati ETKLi ja EMÜ tegevuse kokkulepe, milles nähti ette alustada ühist tegevust kõigis maakondades, kaasa- ja kohalike maanaiste ühenduse esindajaid taluliitude juhatustesse ja volikogudesse, kujundada maaorganisatsioonide positiivset mainet. Ühise tegevuse kokkuleppes peeti aasta jooksul kinni vaid osaliselt.

12.–13. veebruaril toimus juhatuse koosolek Haapsalus, päevakorras tööturu olukord, ümberõppe võimalused, ärikoolituse ja ettevõtluse probleemid. Terava küsimusena tõsteti üles liikmemaksude vähenemine laekumine.

Juhatuse koosolekul aprillis tehti ettevalmistusi perepäevadeks Tabiveres.

Jaotati ülesandeid ja koostati perepäevade läbiviimise kava.

Augustikuu juhatuse koosoleku peateemaks oli Baltimere äärsete riikide maanaiste organisatsioonide AWAB konverentsi korraldamine ja osalemine Euroopa Põllumajanduskongressil. 18.–20. septembril see konverents toimus ja meilt oli seal 15 delegaati. Arutati veel ülemaailmse maanaiste päeva tähistamist 15. oktoobril. Iga maakond sai õiguse seda päeva tähistada oma soovi ja äranägemise kohaselt.

Viimane juhatuse koosolek toimus 26. novembril Järvamaal Imaveres. Peateemaks võrdõiguslikkus ning naistevastane ja perevägivald. Otsustati, et liikmemaksu kogusumma arvutamise aluseks võetakse liikmete arv, mis on esitatud ajalehe Kaja postitamiseks.

Üldkoosolek otsustas EMÜ juhatuse töö 2002. aastal tunnistada heaks.

EMÜ esinaiseks valiti uuesti Tiit Soans, ta on juhtinud EMÜ tegevust algusest peale, juba 7 aastat.

Revisjoniaruande esitas Eha Kotov.

Uueks revidendiks valiti Ulvi Meikup.

Üldkoosolek pani paika tegevussuuna 2003. aastaks:

1. Korraldada perepäevad Piliiveres

02.–03. augustil 2003.

2. Kutsuda meie koolitustele rohkem esinejaid riigitöötajate hulgast.
3. Jätkata koostööd LRFiga ja ETKLiga.
4. Teha koostööd teiste organisatsioonidega.
5. Valida rohkem naisi omavalitsustesse.
6. Korraldada koolitusi mittetulundusühenduste raamatupidamise ja asjaajamise ning projektide kirjutamise alal.
7. Selgitada välja maapere-sõbralikum vald.
8. Tähistada maanaiste päeva.
9. Aktiviseerida oma paikkonna naiste ja meeste vahelist koostööd.
10. Jätkata heategevust.
11. Tegutseda suunas, et saada riigipoolset toetust, sh esinasele töötasu.

Pärast maitsvat lõunasööki tervitasid meid Imavere naisrühma tantsijad Pillerpääd, kes esitasid 3 tantsu.

Helve Kase Eesti Avatud Ühiskonna Instituudist esitas sisutiheda ettekande naistevastase vägivalla, perevägivalla ja prostitutsiooni kohta. Päev lõppes Imaveres asuva Eesti Piimandusmuuseumi külastusega ja sõit uute mõtete ja plaanidega läks lahti kodu poole.

2002. aasta plusspool

Juba 7 aastat oleme olnud olemas ja edasi arenenud. Oleme korraldanud koolitusi, osalenud kohalikel ja rahvusvahelistel üritustel. Meie hulgas on palju neid, kes korraldavad toredaid õpetlikke üritusi, on neid, kes kirjutavad kõigest meie oma lehes. On tublisid naisi, kes mõtlevad nii organisatsiooni järelkasvu kui ka liikmete arvu suurendamise peale, kutsudes üha rohkem naisi üritustele. Meil on Tiia Soasepp, kes toimetab infolehte, on Renate Pöder, kes päevast päeva muretseb, et seminarid toimuksid ja paberid oleks korras. Ega's neid fonde, mis maanaiste tegemisi toetavad, olegi nii palju ning halva partneri mainet saada me ei taha. On Tiiu Sarv koos Jõgeva maakonna naistega, kes korraldasid meile toredad 6. perepäevad ja kes oma ühenduse liikmetega oskavad hästi teha koostööd maakonna meestega.

Meie heategevuskampaania õnnestus suhteliselt hästi, saime andmise rõõmu ja väga vajalikke kogemusi. Kampaania algas ülemaailmsel maanaiste päeval ja kestis jõuludeni.

Positiivseks tuleb aruandeperioodil lugeda seda, et paranes liikmemaksude laekumine 3424 kroonilt 9610 kroonini. Tänu AEF ja Ameerika saatkonna projektidele on meil raha olnud koolituseks ja infolehe trükkimiseks. Väga meelde jääb oli Jõgevamaa konverents „Millise maailma jätad oma lastele?“ On korraldatud palju-palju ühisüritusi üle kogu maa.

Meie hulgas on kahjuks ka neid, kes alati torisevad ürituse korralduse üle. Soovitan: "Ärge tehke sellest välja." Ja kui ikka edasi torisevad, siis jätke nad järgmine kord kutsumata.

Meil on kõik need tublid liidrid, kes aastaid on juhtinud tööd maakondades ja uued juhatused liikmed, kes on kaasa toonud värskeid mõtteid ja muutnud tegevuse huvitavamaks ja omanäolisemaks.

Uued liikmed juhatuses on Läänemaa Mall Lepmets, Järvamaalt Leili Pruun ja Valgamaalt Kersti Sirel.

Möödunud aastal oli võimalik tutvustada tunnustust väärivaid naisi ka laiemalt. Seoses Läänemere maade naiste konverentsi toimumisega Tallinnas kogus ENUT andmeid tunnustust väärivate naiste kohta meie endi hulgast. Tänu kõigile neile, kes selle ettevõtmisega liitusid.

On selliseidki, kes lisaks meie organisatsiooni käekäigule valutavad südant kogu ühiskonna arengu, maaperede olukorra, maalaste hariduse ja toimetuleku pärast. Tunnustuseks meie organisatsioonile on tihe koostöö Sotsiaalministeeriumiga ja eriti Soolise võrdõiguslikkuse bürooga. Pidevalt vahetame infot ENUTiga, paranenud on osalemine maakondlikes ümarlaudades, jätkub koostöö ETKLiga ja LRFiga.

Soovin, et me kõik üha rohkem mõtleks sellele, mida me suudame teistele anda, sest siis on võimalik ka rohkem saada.

Tiiu Soans

KAJA küsitlus

Kas hääletad 14. septembril Euroopa Liidu poolt või vastu?

Ille Kivistu Hiiumaalt:

Kui vastan ei, siis sellepärast, et kardan hindade tõusu kõigis valdkondades.

Need meie palgad, need ei jõua kohe mitte järele. Elatustase pole meil kõigil just kõige parem ja seepärast ei oska sealt liidust veel sellist head näha, mida lihtnimene kohe käega katsuda saaks.

Kui vastan ja, siis sellepärast, et tuleb kuhugi edasi pürgida. Oleme nüüd ühest liidust väljas ja omapead, naabritel kõigil olemoodi tahtmised, katsu nendega hakkama saada. Eks rikka mehe väike tütar ole ikka parem olla kui vaese mehe ainus väetike. Kokkuvõttes on igal asjal kaks otsa.

KAJA esitas sama küsimuse üldkoosolekul 35 maanaisele.

Küsitluse tulemused:

Tartumaa:	2 vastu	Lääne-Virumaa:	2 poolt
Järvamaa:	6 poolt, 2 vastu	Raplamaa:	3 poolt
Pärnumaa:	1 poolt, 2 vastu	Ida-Virumaa:	4 poolt, 2 vastu
Harjumaa:	5 poolt	Võrumaa:	2 poolt, 1 vastu
		Valgamaa:	1 poolt

Tunnustus

**EMÜ aastanaiseks valiti
Renate Pöder**

*Tiiu Soans ja Leili Pruun
õnnitlevad Aastanaist.*

Me kõik vajame tunnustust. Igal aastal valime endi hulgast ühe, kes kõige enam on kaasa aidanud EMÜ arengule. **Aastanaine 2002** tiitli omistas juhatus seekord Renate Pöderile. Palju aastaid on ta juhtinud Rootsi LRFi ja ETKLi ühisprojekti "Maanaiste toetuseks". Sellel aastal lisandusid projektid "Maanaine ja Euroopa Liit" (AEF) ja "Infoleht Kaja" (Ameerika saatkond). Projektid võimaldasid korraldada maakondades 17 koolitusseminari, anda välja ajalehte ja saata need kõikidele koju kätte.

Renate elab Sakus, töötab ETKLis, tegeledes seal välissuhete alal ja praktikantide vahendamisega välismaale. Ta on õppinud pedagoogilises ülikoolis inglise keele õpetajaks. Hea inglise keel ja ettevõtlikkus on viinud teda paljudesse paikadesse Euroopas ja kogu maailmas. Ta on olnud hea reisijuht ja tõlk paljudel talunike reisidel ja juhatanud arvukaid väliskülalisi meie taludes. Renate tunneb siirast rõõmu ilusatest paikadest Eestimaal, üllatades nendega iseennast ja oma kaaslast. Renate on alati sõnapidaja. Loomult on ta osavõtlik, heade asjade algataja. Ta loeb palju, käib tihti teatris, mõtleb välja vaimukaid üritusi oma sõpruskonnas. Renate on kahe tubli lapse ema ja kahe lapselapse vanaema. Ta õmbleb, koob, teeb meelsasti aiatööd.

Nüüd on EMÜ hõbesõle omanikke 6, eelnevatel aastatel on valitud Tiiu Soans, Heljo Viilip, Reet Länkur, Mare Laande ja Ester Gabriel.

Juhatus

Rootsi Farmerite Föderatsioon

KAJA väljaandmist toetab USA saatkonna demokraafia väikestipendiumide programm.

Naisorganisatsioonide koostööst

Viljandi Naisliit jätkab 1917. aastal asutatud Viljandi Eesti Naisseltsi tegevust. Liidus on 46 igas vanuses tegusat ja edumeelse mõtlemisega naist erinevatelt elualadelt nii maalt kui linnast ja auliige Vivian Meri.

Teeme koostööd Viljandi Linnavalitsuse sotsiaalametiga ning linna ja maakonna eestkostening hooldusperedega. Korraldame neile ekskursioone, ujumiskursusi, jõulupidusid, koolitusi.

Oleme kahel korral teinud meie tegevust tutvustavaid voldikuid ja me peame oma kroonikat. Meil on palju häid koostööpartnereid maakonnas, vabariigis ja välismaal. Maakonnas teeme koostööd Kodukant Viljandimaaga, Naiste Ühendusega, Vastemõisa Naiste Ühen-

dusega, Viljandi Maanaiste Ühendusega, Olustvere Naisseltsiga ja Sudiste Maanaiste Seltsiga. Vabariigis on koostööpartneriteks Eesti Naisliit, Põlva Naisliit, Vändra Naisselts, Kiviõli Naisselts, Kohtla-Järve Naisliit, Tahkuranna Naisselts ja Tiirimetsa Kodukultuuriselts "Küünal" Saaremaalt, välismaalt Soome Naisliit, Kalevala Naiste Liit Soomes, Rootsi Centerpartei Naisliit ja Norra maanaised.

Tänapäeva naisorganisatsioonide liikmed on väga aktiivsed ja järgivad aastakümnete taguseid naiste põhimõtteid ja ideid. Me teavitame avalikkust, millist suurt rolli kannavad naised peres, kohalikus arengus ja kogu ühiskonnas, osaleme sotsiaalvaldkonnas, võitleme soolise võrdsuslikkuse eest, hoolitseme alati kellegi või

Lea Saareoks Viljandimaalt.

Foto: T. Soasepp

millegi eest. Meie organisatsioonide roll ühiskonnas on see, mille naised ise määravad. Neljakümne aastateks olid Eesti naisorganisatsioonid tugevaks saanud, tänapäeva probleemiks on killustatus. Pole keskust, millel oleks suur kõlajõud ja sõnaõigus rahvusvahelisel tasandil. Enamik Eesti naisorganisatsioonidest on külates ja valdades, kõik ei ole isegi mittetulundusühingute registris. Viljandimaal tegutseb tänase seisuga 419 mittetulunduslikku organisatsiooni, neist 260 Viljandi linnas. Naisorganisatsioone on 73.

Lea Saareoks

Valga- ja Võrumaa naisühenduste esindajate seminaril

detsembris andsid ülevaate naiste koostöövõrgustikust ja piirkondlike ümarlaudade töökogemustest Pärnu Naiste Ümarlaua esindaja Tiiu Kolts ja Harju Naiste Ümarlaua esindaja Eha Reitemann. Nendest ettekannetest saadud sõnum pani kokkutulnud naised ka oma maakonna ümarlaua võimalikkuse ja vajalikkuse üle arutlema. Tulemuseks sai Valga maakonna naisühenduste ja erakondade nais-esindajate ümarlaua asutamise kokkulepe. Sellele kirjutasid alla esindajad Nõuni Maanaiste seltsist, Sooru Maanaiste Seltsist, Laatre Maanaiste Seltsist, Daamide Klubist, Valga Maanaiste Ühendusest ja Rahvaerakonna Mõõdukad naiskogu Kadri Valga piirkonnast.

Kersti Sirel
konverentsi kõnetoolis.
Foto: T. Soasepp

Et selline koostöövorm nii kiiresti sündis, on omajagu teeneid rahvusvahelisel ILO (Rahvusvaheline Töö Organisatsioon) programmil, mis on maakonna naised koolituste kaudu kokku viinud. ILO alustas projektiga "Rohkem ja paremaid töökohti naistele" 1999. a oktoobris. Selles koolituses on saadud teadmisi juriidilisest kirjaoskusest, oma äri alustamisest, naisorganisatsioonide juhtimisest ja raamatupidamisest, äriplaani koostamisest, alternatiivsetest

majandustegevustest, turundusest, säästlikust majandusest, efektiivsest müügist, läbirääkimiste taktikatest jpm. Kõige nõutumaks teemaks oli enesekehtestamine, mille tulemusel said naised juurde palju enesekindlust. 2-päevaste koolitustega harjusid naised kodust välja tulema ja omavahel suhtlema, leiti uusi tutvavaid ja võimalusi eneseteostuseks. Tekkis uusi naisteühendusi. Kuna paljud naised erinevatest maakonna organisatsioonidest on omavahel juba tuttavad, siis oligi otsus ümarlaua moodustamiseks kiire tulema. Nõuni Maanaiste Selts tegi omalt poolt kohe ettepaneku ümarlaua kokkutulemiseks 25. jaanuaril 2003, et kokkulepet pidulikult tähistada ja anda veel teistelegi organisatsioonidele võimalus liituda.

Kersti Sirel

PÄEVAKORRAS ON SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS JA SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE SEADUS (SVõS)

Soolise Võrdõiguslikkuse Seadus on ikka veel vastu võtmata. Eelnõu on Riigikogus, aga rakused teel sinna on eelnõu juba sisuliselt mõjutanud, kontrollimehhanism on osaliselt kadunud. Riigikogus on eelnõu 2 korda loetud, see tekitab palju vaidlusi ja kutsus esile Riigikogu meeste veidraid sõnavõtte.

2000. a mais ratifitseeris Eesti parandatud ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta. Mitmed sätet selles käsitlevad otseselt soolise võrdõiguslikkuse probleemiatikat. Oluline on, et sellega jõudsid need küsimused laiemale avalikkusele. Sel aastal tuleb Eestil esitada esimene aruanne ja meiegi peaksime selle tõepärasust tähelepanelikult jälgima ja esitama oma arvamusi.

Soolisest võrdõiguslikkusest räägitakse meil järjest rohkem. ENUT (Eesti Naisuurimus- ja teabekeskus) on alatanud soouuringute lisaeriala siseseviimise TPÜ õppekavasse.

ENUTis on Eesti nais- ja soouurimuslik raamatukogu, ENUT on 3 aastat välja andnud nais- ja meesuurimuslikku ajakirja "Ariadne lõng". Nüüd juba on saada mitmeid raamatuid ja publikatsioone soolise võrdõiguslikkuse teemal, kasvõi näiteks "Naistööajate õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse ABC", mis on kindlasti kõikide maanaiste ühenduste esinastetöölaua. Korraldatakse kampaaniaid SVõS toetuseks ja seminarid üle maa, saadetakse toetusavaldusi... Selge on see, et peame oma võitlust jätkama, seda enam, et valitsuse 24. okt. otsusega hakatakse Riigikogus tegelema hoopis justiitsministeeriumi poolt ette valmistatud üldise Võrdõiguslikkuse Seaduse eelnõuga. SVõS sätestaks kohustused tagamaks nais-

tele ja meestele võrdsed võimalused kõigis eluvaldkondades, keelaks nii otsese kui kaudse soolise diskrimineerimisele. Miks see eelnõu ometi nii palju probleeme tekitab? Eesti naiste arvates ei ole soolise võrdõiguslikkuse küsimused ainult vabatahtlike töö, see vajab riigi ressursse ja poliitilist tahet.

Maanaiste ühendustes läbis SVõS teema paljusid koolitusseminare, Tiiu Soans näiteks esines maanaiste ees sellega 5 korda. Valgas oli naisühenduste esindajatele Valga- ja Võrumaalt seminar, kus Sotsiaalministeeriumi Võrdõiguslikkuse Büroo juhataja Ülle-Marike Papp tegi ettekande teemal "Võrdsusnormidest Euroopa ja Eesti moodi". SVõS saatusest räägiti maakondade naiste ühenduste konverentsidel ja koosolekutel, enne ja pärast valimisi. Ikka veel peab tunnistama, et mehed on normiks, naised on erandiks.

Järgneb lk 4

PÄEVAKORRAS ON ... algus lk 3

EMÜ naised konverentsi vaheajal
(vasakult: Ulvi Meikup, Birgit ja Tiit Soans, Leili Pruun, Heljo Viilip. Foto: T. Soasepp

2002. a. paranes koostöö erinevate naisorganisatsioonide vahel. Toimusid mitmed olulised konverentsid, ümarlaud, kohtumised. Kõik viis selleni, et 11. – 12. jaanuaril 2003 korraldas ENUT naisorganisatsioonide aasta-konverentsi "Eesti naised tegutsema(s)". Konverentsile kogunesid naisorganisatsioonide esindajad kõikidest maakondadest, et rääkida naiste koostööst ja keskenduda soolisele võrdõiguslikkusele, seda ettevalmistavalt veebruari rahvusvahelisele konverentsile. Erinevate erakondade esindajad rääkisid kõik soolisest võrdõiguslikkusest, mõistsid selle edendamise olulisust ja lubasid kaasa aidata seaduse vastuvõtmisele. Eriti hästi orienteerus küsimuses T. H. Ilves Rahvaerakonnast Mõõdukad.

Kolm ettekannet oli konverentsil EMÜ liikmetelt (Tiit Soans soolisest võrdõiguslikkusest, Kersti Sirel Valgamaalt ja Lea Saareoks Viljandimaalt naisorganisatsioonide koostööst). Tuntud naisliikumise tegelased Maarit Vabrit, Margit Tee, Eha Reitemann ja Astrid Hindriks, esitasid erinevate MTÜde seisukohti ja kõik rõhutasid taas SVõS vajalikkust. Samale järel-dusele jõudsid ka sotsiaalteadlased. Ka kõik töögrupid leidsid, et naisorganisatsioonide üheks koostöö osaks on SVõS toetamine. See eelnõu on juba liiga kaua menetluses olnud, liiga kaua on selle vastuvõtmiseks kulutatud aega ja raha. Konverentsil koostati Eesti naiste naisorganisatsioonide sõnum konverentsile "Naised, mehed ja demokraatia".

Naised, mehed ja demokraatia

Balti- ja Põhjamaade naiste rahvusvaheline konverents "Naised, mehed ja demokraatia" toimus 13. – 14. veebruaril Tallinnas

Konverentsist võtsid osa delegatsioonid kõigist Läänemere riikidest, Islandilt, Ameerikast, Ukrainast ja Valgevenest. Konverentsi rahvusvaheline programmikomitee määratles teemavaldkondadeks praeguse aja kõige aktuaalsemad probleemid: naiste osalemine otsuste tegemisel, naised ja majandus, naistevastane vägivald ja meedia, avaliku ruumi pornofitseerumine, prostitutsioon, naiste ja lastega kaubitsemise.

Konverentsidel oli kuulda ehmatavaid fakte, tuli arusaamine, et tegeleme paljude probleemidega veel vähe, avalikustame nii vähe.

Mõnda räägitust:

Sotsiaalminister **Siiri Oviir**:

Majanduse valdkonnas oleme tänaseks jõudnud aruteludeni, mis aitavad analüüsida, kuidas jagunevad eelarvelised või muud rahalised ressursid sugupoolte vahel. Me läheme edasi kindlamalt ja otsustavamalt, kui teame, kuhu suundume ja mille poole püüdleme. Mida kaotab ühiskond, kui naised on selle rajamisest kõrvale jäetud või kui isad ei saa aega oma lastele korralikult silma vaadata, et hoida vaimset kontakti tulevikuga ja õppida hoolimist? Mida me võidaksime, kui hinnatakse ümber tänapäeva reaalsusega mittekokkusobivad soolised stereotüübid, väärtused, normid, hoiakud või kui kahaneks perevägivald? Ei saa mingite ühekordsete otsustega ja tegevustega tagada võrdseid võimalusi nüüd ja igavesti, vaid peame selle ülesandega tegelema täna, homme ning iga päev, me õpime demokraatiat iga päev

Grupp EMÜ delegaate rahvusvahelisel konverentsil "Naised, mehed ja demokraatia".

Foto: R. Pöder

ja iga tund. Mitmeid pealesurutud norme ja käitumismudeleid saab lõhkuda, aga selleks tuleb neid teada ja osata neid näha. Naistevastast vägivalda paarissuhetes esineb palju, üks põhjustest on see, et probleemi on vähe avalikustatud ja ohvrid ei leia alati abi ja toetust. Turvatunde peab looma riik.

Rootsi Kuningriigi asepeaminister **Margareta Winberg**:

Ootame koostööd uute ELi liikmetega muutunud poliitilises kliimas, tahame ühineda oma püüdlustes soolise võrdõiguslikkuse alal. Tahame korraldada ühiseid kampaaniaid, arvestada kohalike tingimustega. Rootsis on juba 45 % parlamendist naised, naiste tööhõive on paranenud, soolise võrdõiguslikkuse eest vastutavad kõik ministrid.

Norra laste- ja perekonnaminister **Laila Dávøy** avaliku ruumi pornofitseerumisest:

Pornograafia, ebaeetiline ja alandav, on täna-

päeval laialdaselt levinud ja kättesaadav, muutunud igapäevaelus lausa normaalseks nähtuseks. Seksifilme võib leida videopoodidest, pornograafia laiutab internetis ja tasulistel telekanalitel. Massikultuur kujundab pornograafilist universumit muusikavideote, teleseriaalide ja noorteajakirjade kaudu. Ajalehe- ja telereportaažid on sageli peaaegu pornograafilised. Paljud ajalehed avaldavad prostitutsiooniga ilmselgelt seotud kuulutusi. Kui varem pidid inimesed vaeva nägema pornograafia kättesaamiseks, siis nüüd peavad nad vaeva nägema selle eemalhoidmise või sellest lahtisaamisega.

Pornograafia on naiste vabastusliikumise vaenlane. Sellele ei tohi olla kohta lapsepõlvemaailmas. Isegi noorimate laste kaitsmine pornograafia mõjude eest on muutunud raskeks. On vähe uuritud, kuidas pornograafia mõjutab meie elusid lapse- ja täiskasvanueas lühemas ja pikemas perspektiivis.

Järgneb lk 5

Naised, mehed ja demokraatia

algus lk 4

Kindlasti mõjutab see suhtumist vastassoos- se, seksuaalse vägivalda kasutamist noorsoo seas, meeste vägivalda naiste suhtes, soolist võrdsust puudutavaid arusaamu. Norras on käivitatud riigi tegevuskava võitluseks naiste ja lastega kaubitsemisega. Kõikide vahenditega võideldakse selle naisi ja lapsi ekspluateeriva tööstusharu ning sellega seotud organi- seeritud kuritegevuse vastu.

Selle teema töögrupid pidasid vajalikuks probleemi tunnustada, avalikustada, sest selle tee- maga seostub otseselt vägivald, inimestega kaubitsemine, narkomaania, terviseproblee- mid, naiste tõrjutus. Inimeste teadlikkust tuleb tõsta, kõik valitsusvälised organisatsioonid peavad asuma võitlusse, valitsused peavad tõhustama seadusandlust. Rootsi valitsus kee- lab prostitutsiooni, mõnedes riikides on keela- tud suteröörlus.

Vajalikud on uurimisprojektid ja eetikakoodeks meedia jaoks, rohkem peaks olema ohvriabi- ga tegelejaid.

Praegu aga võib kaubanduses leida väikeste tüdrukute riietelt kirja: "Olen tulevane porno- staar". Peterburi ringkonnas on 10 000 14 –17 aastast prostituuti, neist 700 aidsiviirusega.

Rootsi Kuningriigi riigisekretär **Lise Bergh** teemal "Naised ja uus meedia":

IT sektoris töötab meestest palju vähem naisi. IT alastes koolides õpib tüdrukuid ainult 16 %. Toimib vana süsteem: mees + masin. Ka naised on võimelised tegelema IT alal, ka nemad oota- vad abi ITst ja seda peaksid saama kasutada

kõik võrdselt.

Töögrupp: Naised, tehnoloogia ja tehnika on ikka kõrvalteemaks. Miks ei tehta arvutimänge tüdrukutele? Naiste kõrvalejätus IT vallas eriti arengumaades on uus naiste tõrjutuse liik. IT on uue ajastu põhitehnoloogiad, milles on õi- gus osaleda ka naistel.

Soome Vabariigi Parlamendi liige **Maria-Kaisa Aula** eelarve soopõhilisest analüüsist:

Riigieelarvete otsused ei ole neutraalsed, osa- lustas tööturul ja hoolekandes erineb meeste ja naiste vahel. Soome ja Rootsi analüüsivad kõike nii kulutuste kui ka maksustamise seis- kohalt soolise võrdõiguslikkuse seisukohalt, ka seadusi. Sooline ebavõrdsus võib mõjutada majanduslikku arengut.

Alexander Vladychenko, EN inimõiguste direktoraadi direktor ütles, et **Euroopa Nõu- kogu** prioriteetideks on olla naiste- ja lastega kaubitsemise ja vägivalda vastu, valida roh- kem naisi poliitikasse, tegeleda inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkusega kõikides valdkon- dades, soodustada meeste ja naiste vahelist koostööd.

Helle Degn, Läänemeremaade Nõukogu volinik:

Naised tööturul – siin võrdõiguslikkust ei ole, olen seda näinud 11 riigis. ELi laienemis- protsessis on naisi liiga vähe rakendatud. Meedias on naiste imago sageli negatiivne ja meedia juhtide hulgas on liiga vähe naisi.

Ellen Sauerbrey, USA esindaja ÜRO Naiste Staatuse Komisjonis:

Kõik küsimused on ka naisküsimused: hari- dus, terrorism, tervis. SVõS on vajalik ka mees- tele ja lastele. Peame olema alati vägivalda ja väärkuse alandamise vastu. President Busch toetab selles osas Põhjamaid ja Balti riigioone.

Leedu Vabariigi Seimi liige **dr. Giedre Purva- neckiene** otsuste vastuvõtmisest perekonna tasandil:

Peres on autoriteetsem see, kes on rohkem autoriteetsem ühiskonnas. 73% naistest vastu- tavad kogu pere tegevuse eest. 2/3 naisi kan- navad kohustust majapidamise eest (Lätis). Tööl käivatel meestel on rohkem vaba aega kui tööl käivatel naistel. 90. aastatel naiste töö- de hulk kodus kasvas, kõige vähem aega on väikeste lastega emadel. Siiski, suhted muut- vad kaasaegsemaks, kodutöid jagatakse jär- jest rohkem, aga soorollide osatähtsus on ise- gi tugevnenud.

Drude Dahlerup, Stockholmi Ülikooli õppejõud: Demokraatiat ei saa olla ilma naiste ja meeste võrdväärsel osalusel. Kui naisi on pool elanik- konnast, siis miks peaks parlamendis olema ainult mehed? Vaadake ülemaailmseid tipp- kohtumisi – kaks naist pildil meeste keskel. Naiste osaluse suurendamiseks on vajalikud valimiskvoodid. Olukorda peab parandama kohe ja järsku.

Märkmeid tegi **Tiia Soasepp**

Muljeid konverentsilt "Naised, mehed ja demokraatia"

Tore, et meid, erinevaid maanaiste organisat- sioone oli päris palju esindatud. Isiklikult tund- sin end koduselt ja hästi. Euroopa pidi Eesti poolse korraldusega rahule jääma, õhkkond oli tõepoolest tõine ja asjalik. Kui näiteks Norra Kuningriigist esines laste- ja pereminister, Root- si Kuningriigist riigisekretär, Islandilt Soolise Võrdõiguslikkuse Keskuse juhataja, Taani Ku- ningriigist Soolise Võrdõiguslikkuse Ministeer- iumi asekancler jne, kes kõik on naised, tek- kis mul kohe küsimus, miks meil selliseid ame- tiposte ei ole? Mõtlesin siis, et jumal tänatud, meil on vähemalt antud hetkel sotsiaalminis- ter naine, temale kuulus ka konverentsi ava- kõne kaunis eesti keeles, konverentsi patrooni

pr. Ingrid Rüütli ettekanne samuti js see oli eriti meeldiv.

Üks paremaid ettekandeid oli Ivi Massol teemal: "Demokraatia on enam kui võrdsed õigused." Oli tunda, kuidas saal kaasa töötas, selle tõestuseks oli aplausi sees kuulda vai- mustushõiskesid.

Mina olin töögruppis "**Tööturu globaliseeru- mine**", mida juhtisid Ameerika pooled esi- ndajad Balti Ameerika Fondist. Kahjuks oli sel- les grupis vähe eestlasi, aga see-eest palju Leedu esindajaid, kelledega on meil paljusi sarnased mured. Ameeriklased arvasid, et töötus Eestis on ohtlikult kõrge, naised peak- sid rohkem tegelema väikeettevõtlusega. Slo-

Ester Gabriel.

Foto T. Soasepp

veenia sotsioloog Sonja Lokar ütles otse välja, et globaliseerumine tööturul on hea tugeva- tele, haritutele ja edasijõudnutele. Teiste jaoks on sellel negatiivsed tulemused. Euroopas on tööturu globaliseerumise hinnaks sündimuse vähenemine kolmandiku võrra. Lõppkokku- võttes arvat, et iga riik peab käituma oma ajalugu arvestades.

Ester Gabriel

Milleks meile sooline võrdõiguslikkus?

Juba Eesti Maanaiste Ühenduse loomisest oli üheks eesmärgiks tuua naised kodust välja. Varsti selgus, et ainult sellest ei piisa. Naised peavad õppima esinema, suhtlema ja otsustama. 1999. a alustasime Rootsi koolitajate abil soolise võrdõiguslikkuse sisusse tungimisega. Esialgu said teadmisi 7 koolitajat meie organisatsiooni liikmete hulgast, kes edaspidi igal üritusel ühe teemana pidid rääkima ka soolisest võrdõiguslikkusest. Kuna meie ühiskond koosneb nii naistest kui meestest, siis ainult naisi harida ei ole mõtet. 2000. a olime juba nii julged, et alustasime EMÜ ja ETKLi juhatuste ühisseminaridega soolise võrdõiguslikkuse teemal. Kahe aasta visa töö tulemusel sündis 2002. a algul lõpuks kokkupele EMÜ ja ETKLi ühiste huvide ja ühise tegutsemise kohta. Kokkulepe on olemas, täitmisega on asi keerulisem. Aga Eestis tervikuna on lood veel viletsamad: pole sellistki kokkulepet, rääkimata siis veel soolise võrdõiguslikkuse seadusest.

Ei tea, kas nutta või naerda, kui meie rahvaesindajad Riigikogus ei viitsi endale isegi mõisteid selgeks teha ja räägivad aina sellest, et mehed ei saa sünnitada ja naistele aitab sellest küll, kui neid uksest ees läbi lastakse. Tundub, et need rahvaesindajad ei ole midagi kuulnud naistevastasest vägivaldast, perevägivaldast, prostitutsioonist. Aga võib-olla teavad liigagi hästi kui üks osapool või "teenuse" tarbija? Millegipärast ei ole ma juhtunud lugema meessoost otsustajate kirjutisi soolise

võrdõiguslikkuse vajalikkusest, küll aga prostitutsiooni legaliseerimisest.

Üldteada on fakt, et eesti naised teenivad ligikaudu ¼ vähem kui mehed.

Ja ei mingit probleemi. Aga kas mäletate, milline larm läks lahti 2002. a sügisel, kui üks bussifirma tegi naistele 10% hinnaalandust? Mehed tundsid kohe, kuidas neid diskrimineeritakse ja naised olid vait. Aga miks? Ilmselt need naised, keda me oleme endid esindama valinud, bussiga enam ei sõida ning need, kes sõidavad, ei julgenud midagi öelda. Aga kui me teenime keskmiselt 25% vähem, siis oleks ju õiglane, kui nende asjade ning teenuste eest, mis on ainult naiste tarbeks, maksaksime ka 25% vähem, kasvõi oma bussipileti eest, teatripileti eest, arsti juures, juuksuris jne.

Kui nüüd ütleb mõni naine, et tema teenib sama palju kui mees, siis see on tore küll, aga kahjuks erand. Mina räägin Eesti keskmisest naisest.

Me kõik teame, kuidas Vargamäe Andrese naine Krõõt ei kaevanud kunagi, kui mees teda ränga tööga tappis, sikutas alandlikult raskeid ämbreid üle kõrge uksepaku, sünnitas lapsi kuni lõpuks suri. Siis maeti ta maha ja räägiti, kui hea naine Krõõt ikka oli, alandlik tööloom, kunagi ei kurtanud. Millegipärast püüame veel tänapäevalgi olla Krõõda sarnased, ikka mees-tega nõus, ükskõik kui raskesse olukorda me ise ei satu. Mitte vaielda, mitte mehi segada! Ja mis on tulemus? Endi olukorda me ei paranda ning oma tütreid jätame samasse olukorda,

mis valitses juba XIX saj.

Me peaks eeskuju võtma hoopis Raja Teelest, kes oskas ning suutis seista iseenda, Joosep Tootsi ja talu hea käekäigu eest. Te ütlete, et see kõik oli ammu, nüüd on teised ajad. Ajad on küll teised, aga olukord on ju endine. Tahaksime teha meestega koostööd, aga koostööd saab teha ainult siis, kui mõlemad pooled tunnevad selleks vajadust. Mehed seda kahjuks ei vaja. Enamus Eesti parteisid tunnevad tarkade naiste ees lausa hirmu, juhatustes on naisi hoopis vähe, parlamendis samuti, sel aastal on olukord eriti kurb. Kasuks ei tule naistepoolsed väljaütlemised: "Minul pole mingeid probleeme, tublid saavad alati hakkama, las mehed otsustavad" jne.

Üheks vahendiks, mille abil ja millele tuginedes saaks muuta mõtteviisi, oleks Soolise Võrdõiguslikkuse Seadus. Kuni seda pole, ei muutu meie patriarhaalses ühiskonnas midagi.

Need, kes soovivad alustada mõtteviisi muutmisest või kokkuleppes, ei taha tegelikult midagi muuta. Millegipärast ei räägi keegi, et muudame röövlite ja varaste mõtteviisi, lepime kokku ka kannatanutega ja alles siis, kui kõigi mõtteviis on muutunud, kui röövlid hakkavad mõistma kannatanute õigusi, võtame vastu kriminaalseaduse.

Huvitav, kuhu küll kadus Eesti Soolise Võrdõiguslikkuse Seadus, mida soovitakse näha ka Euroopas?

Tiiu Soans

Kirjad maakondadest

Ida-Viru maanaised

kuulutasid käesoleva aasta prioriteetideks heategevuskampaania ja koolitused teemal: "Meie võimalused teel Euroopa Liitu." Teema hõlmab maanaisi puudutavate seaduste tutvustamist, ühistulise liikumise seost Euroopa Liiduga, sellealast koostööd omavalitsustega ja muidugi kodanikukoolitust. Sissejuhatav õppepäev toimus jaanuari viimasel pühapäeval Mäetaguse vallas Kiiikla rahvamajas. Kohalikud maanaiste ühenduse liikmed olid teinud tubli eeltöö ja nii alustasimegi jälle saalitäie naistega. Meie õppepäevast oli tulnud osa saama ka üks meessoost esindaja – kohalik külavanem, kes

tõsiselt tahtis kaeda, milleks need naised võimelised on. Naistel olid aga tõsised teemad ja esinejad, nii et külavanem lubas tulla külla teinekordki.

Päeva esimeses pooles jagas projektide kirjutamise kogemusi Ida-Virumaa Külade Esinduse tegevjuht Krista Pedak. Teine teema tutvustas SAPARDi programmi peatselt käivituvaid meetmeid maaturismi ja maaelu valdkonnas. Esinejaks oli Ida-Virumaa Talupidajate Liidu konsulent Maie Paas. Vestluste ja arutelude käigus puudutasime uusi seadusi toimetuleku ja sotsiaaltoetuste valdkonnas.

Tõsise tööpäeva juurde kuulus korralik lõunapaus ja "väike praänik", naistele tuli külla Avoni

müügiesindaja, kellel oli kaasas uudistooteid sõbrapäeva tarvis.

Kiiikla lastekodu eestvedajal pr Aime Ilmsalul oli kaasa toodud kotid ja korvid mitmesuguste lõngadega, mis näputööks mõeldud. Meie naiste fantaasiast sünnib lõngadest kaunis käsitöö heategevuseks. Pealinnas müüakse käsitööd maha ja laekunud raha saab lastekodu tarvis kasutada. Ostetakse ju mujal maailmas meelsasti asju sõnumiga: "Minu tagasihoidlik looming toetab nõrgemaid." Ei küsi ükski naine, mis ma ise soki- või kindapaari kudumise eest saan. Kõige suurem rõõm on andmisrõõm.

Ester Gabriel

Kirjad maakondadest

Järva Maanaiste Ühenduse konverents

Imavere Huvi- ja Päevakeskuses toimus Järva maanaiste konverents "Meie lapsed täna ja homme". Konverentsi avas Evi Treiman, kes ütles, et õrnus upub argipäeva, tormlemine närve sööb, aga süda vajab aega vahel hoida lilli peos. Järva MÜ esinaine Leili Pruun mõtestas lahti päevateema: meie kõikide südamesoov on hoida ja kaitsta oma lapsi; kodu, kool ja ühiskond – ainult üheskoos suudame lastele pakkuda head haridust, usaldust, austust, armastust ja eneseusaldust; olevik on meie aeg ja meie vastutus laste eest. MTÜ "Eesti Pere" tegemistest rääkis riigikogu liige Mai Treial, laste sotsiaalsest toimetuleku teemal esines Eesti Lastekaitse Liidu esimees Alar Tamm.

EMÜ esinaine Tiit Soans rääkis naise osast perekonnas ja ühiskonnas, turvalisusest ning naiste ja meeste vahelisest võrdõiguslikkusest. Imavere perenaised olid keetnud väga maitsva supi. Köht täis, mindi kooli direktori Raivo Tamme juhtimisel koolimajaga tutvuma. Endisest kolhoosi kontorist on saanud kaasaegne ja laste ilumeelt kujundav õppeasutus.

Päeva teisel poolel esinesid Imavere rahvatantsijad ja naisansambel "Astra". Teleseriaali "Haigialood" autor Vahur Laipea rääkis seriaali saamisloost. Kuna üks osa seriaalist on seotud Järva MÜ esinaine Leili Pruuni ja tema tütreaga, rääkis Laipea pikemalt just sellest osast.

Kogu päeva oli lastega tegelenud kunstitudeng Mariliis Pruun. Konverentsi lõpus marsis tormilise aplausi saatel osavõtjate ette uhke noorteparaad näomaskide ja kehamaalingutega.

Evi Treiman

Vändra Naisseltsis

istus koos kirju seltskond talunikest, Küla- kultuuriseltsi ja naisseltsi liikmetest, laste- aednikest ning pensionäridest. Vestlusringi külalisteks olid EMÜ esinaine Tiit Soans ja Viljandi MÜ esinaine Mare Laande. Räägiti poliitikast. Kriitika all olid liialt karmid euronõuded, mis takistavad ettevõtlust nii maal kui linnas. Minu meelest ei ole üheski välisriigis, kus olen käinud, nii ranged nõuded. Oleme vist liiga sõnakuulelikud käsutäitjad ja kaotame sellega töökohti. Naised ei ole rahul ka valitsuse suhtumisega MTÜdesse. Liiga vähe- ne hoolitsus, väike toetus. Me ei ela ühiskon- nas, kus igal sammul leidub lahkeid anneta-

jaid, kuid meie iga väiksemgi ettevõtmine on seotud kulutustega.

Päeva aitas sisustada Valve Laatre ema Maria Tõnismann (Hansen), kes pani välja linased käsitööd: linad, linikud, pesukotid, käterätid, tekikotid, padjapüürid... Lisaks veel fotod Alt- Vändra maanaiste Seltsist ammu ajast. Maria Tõnismann on lõpetanud Saku Maja- pidamiskooli 1926. a, tema koolitunnistusel nr. 70 seisid järgmised õppeained:

- majapidamine
- karjakasvatus
- aiatöö
- käsitöö ja kangakudumine
- ühiskonnateadus
- tervishoid ja lastehoid
- ühistegevus
- raamatupidamine

Juuli Paugus

Harjumaal

Ka Harjumaal maanaised tahavad, et kehtes- tatakse Soolise Võrdõiguslikkuse Seadus.

Koos esinaine Tiit Soansiga sai selle üle pikalt arutletud ja plaani peetud, kuidas asja edasi ajada seni, kuni meie riigimehed seaduse jaoks küpsevad.

Et maatöö teeb naiste kaelad-õlad-seljad hai- gekse, siis õppisime koos taastusrstiga liht- said harjutusi vaevuste vähendamiseks. Sel- gus, et kõige olulisem on hoida ilusat majes- teetlikku rühti seistes ja istudes ja astudes ja osata lõõgastuda ning õigel ajal puhata.

Lõpuks tegime kartulit ja sousti. Koguni kaks sousti 1928. a retseptide järgi. Üks oli peki-soust äädikaga ja teine heeringasoust. Vana- aegsetest toitudest ja toidutavadeist jätkus juttu kauemaks.

Tiia Soasepp

Harjumaal taluperenaised Reet Träss ja Velli Vallsalu sousti segamas.

Foto: T. Soasepp

Lääne-Virumaal

külastas eelmisel aastal **Tudu naiste käsitöö- tare-muuseumi** meie presidendipaar pr Ingrid ja hr Arnold Rüütel. Meie seltsi jaoks oli see väga tähelepanuväärne. Nüüd ehib meie muu-seumi vanaaegne koolitahvel, millele kallid kü- lalised krihvliga oma nimed kirjutasid. Käsi- töö-tare poolel ilutseb aga presidendi paraad- foto.

Talvel tegelesime palju laste ja noortega. Tegime koos minivitraaže akendele, maalisime klaasesemetele. Siidimaali kursusel osalesid ka neiu. Naiste aastakonverents pani tõsi- selt mõtlema elukvaliteedile maal ja oma kodu- küla tulevikule. Otsustasime esikohale seada noorte vaba aja sisustamise. Ühises vestlus- ringis noortega selgus, et huvialasid on neil palju, peale sportliku tegevuse tahaksid nad osata veel tantsida ja käia pidudel.

Isamaa sünnipäevaks valmistudes õppisime tegema kompositsioone peolaua kaunistami- seks. Sobitasime siniseid ja valgeid lilli ning küünlaid, lipuvärvide paela, rohelist loodusest. Pidu ise oli käsitöötares, kus laudu kaunistasid laste käsitööd. Küünalde säras laulsime hünni, kuulasime lasteaiast, õpilaste ja kõi- ge ekamate kontserti. Kõige auväärsem toit oli vana talutoit – hautatud tangupuder lihakõrne- tega, võisilma ja külma talupiimaga. Loodame, et lapsed, kes peol osalesid jäävad alatiseks meenutama isamaa 85. sünnipäeva.

Naisseltsi memmed aga muudkui heegelda- vad, valmistuvad suviseks traditsiooniliseks heegeldamisteemaliseks käsitööpäevaks. Kõi- ge suurema au sees on siis emade ja vana- emade tööd, aga muidugi näitame ka uue- maid töid ja ootame teidki oma töödega osalema.

Soovime teile, kallid naised, emotsionaalseid ettevõtmisi ja kutsuge oma üritustele alati lapsed ja lapselapsed ka.

Helve Ploom

Helve Ploom.

Foto: T. Soasepp

Kirjad maakondadest

Hiiumaal

Kas pruut võiks altari ees ka "ei" öelda?

Pühalepa Naistekoja naised tegid oma Euroopa Liidu alase koolipäeva Tuuru maja saalis. Vaadati ELi teemalist videofilmi, kuulati eurospetsialisti Mare Elleni loengut ja peeti tulevikuplaani.

Õhtujuht Tiiu Metsar provotseeris kõiki ELiga liitumise kohta arvamust avaldama, väites, et Eesti on nagu pruut, kes oma pulmas altari ees "jah" ütleb, kuigi ise peigmeest ei tunnugi. Reet Kokovkin ja Aivi Telvik väitsid vastu, et see-eest on "abieluleping" korralikult ette valmistatud ja kindlustab pruudi tuleviku.

"Aga mis siis, kui pruut ütleb viimasel hetkel

ei?" provotseeris Tiiu edasi. "Me ei saa sellist pirtsutamist endale lubada", ütlesid Mare Ellen ja Reet Kokovkin kindlalt ja loetlesid mitmeliitumise negatiivseid mõjusid.

Edasi keerati jutt meeste ja naiste võrdõigussuhtele. Tuli välja, et ebavõrdset kohtlemist oli kogunud enamik kohalolijatest. Ühiselt otsustati, et naised panevad kokku Hiiumaa Naiste Ümarlaua ja hakkavad Hiiumaa asjades ja Eesti asjades kaasa rääkima. "Kümme aastat on asju otsustanud mehed, nüüd tahame ka meie otsuste tegemisel kaasa rääkida", sõnas tati ühiselt ümarlaua esimene esimeesmärk.

Täna on Hiiumaa Naiste Ümarlaud asutatud.

Harda Roosna

Märtsis peale talveaheaega sai **Pühalepa Naistekoda** taas kokku, et kevadised ja suvised ettevõtmised täpsustada. Jälle tulevad talgud Hellamaa ranna ja kiigeplatsi ja meie ankrupaiga so Kuri koolimaja korda tegemiseks.

Plaanis on veel mõned käsitööpäevad ja ilmtingimata on vaja osaleda Saarte maanaiste päevadel augustis. Et sinna Hiiumaist folkloori tuleb külastamiseks viia, hakkasime kohe Helgi Rõõmusaare juhendamisel tantsusamme õppima. Peaproov on juulis Soera talu õuel Hiiumaa tantsupäeval. Näib, et tuleb veel muidki tähtsaid tegemisi.

Ille Kivistu

Kokkuvõtte koolitusest

Lõppes meie AEF projekt "Maanaine ja Euroopa Liit" ja see oli edukas. Oktoobrist märtsini oli kokku 17 koolituspäeva, igas maakonnas üks, aga Viljandis ja Lääne-Virumaal kaks, seal lihtsalt ollakse nii aktiivsed. Euroopa Liidu teemat käsitleti tööpoolest kõikidel seminaridel. Koostööd tehti taluliitudega, ka ETKLi peadirektor Kaul Nurm leidis aega kahel korral lektor

olla.

Mõned teemad ja esinejad seminaridelt:

1. ELi uus võimalus – Indrek Meelak Riigikogust
2. Maanaine kultuuri kandjana – Kadri Vollmann Viljandimaalt
3. Eesti pere ja tema tegemised ELi valguses – Mai Treial Riigikogust

4. ELiga ühinemise pahupool – Uno Silberg
5. ELi fondid ja toetused ja taotlused ja ...

Loetelu võiks jätkata, sest huvitavaid teemasid jätkus igasse koolituspäeva. Tublimad koolitajad olid Kersti Sirel, Tiiu Soans, Mare Laande ja Ester Gabriel. Kokku käis õppimas 545 maanaist.

Renate Pöder

Mittetulundusühingud ja Euroopa Liit

Eesti Diplomaatide Kooli õppegrupil oli 2 seminaripäeva Soomes Espoo õppekeskuses HAUS. Soomes on 105000 registreeritud mittetulundusühingut, paljud neist juba üle 75 a tegutsenud. Seega on neil suured kogemused. Oma organisatsiooni püütakse seal alati edasi arendada, selle nimel tegutsevad enamasti liikmeid. Tugev organisatsioon eeldab liikmete poolt südamega tehtud tööd, üksteise toetamist ja mõistmist, liidrite pühendumust ja järjekindlat tööd. Raha saadakse projektidest, omavalitsustest, liikmemaksudest ja annetustest.

Meie lektoriteks olid tunnustatud projektijuhid, kes on töötanud ka paljude ELi projektidega. Nad toonitasid, et MTÜd vajavad häid projektikirjutajaid ja ka häid koostööpartnereid ning kaasfinantseerijaid. Väga oluline on kohalik omaalgatus, ühised mõttetalgud, kus selguvad paikkonna kõige olulisemad lahendamist vajavad probleemid.

Mare Laande

Soome naiste tegevusest

Meile kirjutas Merja Pethman Vuolenkoski Maanaiste Seltsist Soomest. Vuolenkoski asub 140 km Helsingist põhja poole Kymijõe ääres.

Nende külas on 400 elanikku, aga suviti lisandub veel 2000 inimest, kes tulevad puhkama oma suvilatesse. Suur osa külaelanikest saab tööd lähilinnades Lahtis ja Heinolas, seega ei ole kõik sugugi põllumajandustöötajad.

Itis on oma Maa- ja kodumajandusselts, mis koosneb omakorda külaseltsidest, päris igas külas siiski naiseltsi ei ole. Vuolenkoski Maanaiste Selts on loodud 1935. a. Praeguseks on seltsil 20 liiget, umbes 10 neist aktiivset. Talusid on külas 36: 5 piimakarja-, 1 seakasvatus-, 8 lihakarja-, 2 hobusekasvatustalu, ülejäänud on taimekasvatavad. Peamiselt kasvatatakse otra ja kaera. Kõik talud on peretalud.

Järgneb lk 9

Soome naiste tegevusest

algus lk 8

Vuolenkoski naised uut külaelanikku tervitamas.

Maanaiste seltsis ei ole mitte ainult talupere-
naised ja tegevusalaks mitte ainult taluasjad,

vaid tehakse kõike, mis puudutab küla- ja
ühiskondlikku elu.

Soojal ajal on neil laupäeviti suveturg ja seal
suvekohvik, kus kõik külaseltsid kordamööda
tegutsevad ja saadud tulu oma seltsile saa-
vad. Suviti tehakse näitusi 1886. a ehitatud
seltsimajas. Näituse teemadeks on olnud va-
nad rõivad, vanad käsitööd, piima töötlemise
seadmed, lüpsiseadmed jm. Näitus on üleval
kuni 2 nädalat. Tehakse ka kursusi. Koolitus-
teemad on toiduvalmistamine, aiandus, ilu ja
tervis, õpitakse arvutit kasutama. Koos sõide-
takse teatrisse, ekskursioonidele, ostureisidele
või hoopis ujulasse lõõgastuma.

Suuremate pidude puhul rendivad Vuolenkoski
maanaised välja seltsile kuuluvaid nõusid ja ka
see raha on abiks seltsi tegevustes. Praegu on
vana seltsimaja remondis, uuendatakse vee-

värki ja tehakse korralikud tualetid. Pärast seda
leiab maja kindlasti veel rohkem kasutamist.
Remondiraha saadi EList, ka oma raha tuli
lisada.

Külakoolis käiakse lastele rääkimas teraviljast,
lihast ja köögiviljast. Teemad on igal aastal
üleriigiliselt paika pandud. Igal aastal on ka
ülemaaline käsitöövõistlus. Sel aastal on
teemaks labakindad.

1986. aastast alates teevad maanaised kingi-
tuse küla igale sündinud lapsele. See on
soomlaste vana komme, tervitatakse lapse
saanud peret. Kingikoris on toitu, näit. kodu-
juustu ja beebiriideid jm. Sel aastal on nad sel
kombel tervitanud juba 5 uut külaelanikku.
Soomes on maanaiste seltsides ühtekokku
80 000 naist.

Tiia Soasepp

Reisikiri

Näidistalu Saksamaal Münsteri lähedal

Talu nimi on Prickings-Hof ja praegu on see
suurim näidistalu-talumuuseum Euroopas.
Algust tehti 1955. a, siis tuli talu väimees
Ewald ja abiellus peretütre Mariaga. Nende
elutöö on vilja kandnud.

Alustasime oma ringkäiku hommikul, plaani-
sime seal olla paar tundi, aga enne õhtut me
koju minna ei raatsinud. Läbisime peaaegu
hermetiseeritud klaasseintega tunnelkoridori
pikkusega 1,5 km. Tõsi, laudalõhna oli siiski
tunda. Akendest sai jälgida kogu talu elu ja
loomapidamist: emiseid pörsastega, lüpsileh-
mi, nuumloomi, hobuseid, küülikuid, kanu...
Talitsemine käis kõikide silme all ja kui juhtus
õige aeg, sai jälgida ka loomade poegimist.
Talus on ühtekokku 1000 masinat ja 5000 loo-
ma, osa lautu oli külastajate silma alt kauge-
mal. Samas koridoris, vahekäikudes, kõikvõi-
malikes kohtades olid arvukad stendid pere-
konna kroonikast ja kõik kokku oli üks suur
talumuuseum: fotod ja kirjeldused vanadest
talutöödest, vanad autod, traktorid, põllutöö-
masinad ja -riistad, majapidamistarbed, talu
toodud kingitused ja suveniirid, samas ka välja-
panekud erinevatest loomasöötadest, looma-
tõugudest – kõik pikitud vanasõnade ja rahva-
like väljenditega. Kõrgete lautade lagede all olid
platvormid vanade masinatega, iga nurgake
katusealusest oli oskuslikult eksponeerimiseks
kasutatud või kasvatati seal hoopis šampinjone.

Uudistada sai väga kaas-
aegset põllumajandusteh-
nikat (igal masinal suurelt
Talumees Ewald), oma jõu-
jaama ja biogaasi tootmist
biojäätmetest.

Kõik on tehtud selleks, et külastajad näeksid
palju ja tooksid talu palju raha. Talus on
mitu restorani, kokku 2000 kohta. Ühes resto-
ranis on võimalik elavat muusikat kuulata ja
tantsida, teises on nii suured toiduportsjonid, et
šniitslid ei mahu taldrikule ära, ikka selleks, et
sa seda hiigelportsjoni mäletaksid ja sellest ka
teistele räägiksid. Talus on oma tapamaja, pa-
garikoda, lihatööstus, veski. Kõiki talutooteid
võib oma kaubamajast kaasa osta: leiba, liha,
vorsti, nuudleid, mune, mett, veini, käsitööd...
Talus on kena mänguväljak lastele, rododend-
ronite ja rooside aed, kus suvel jalutavad ringi
ka eksootilisemad loomad.

Mina ei ostanud õieti midagi, aga 25 eurot ka-
dus märkamatu: pilet, reklaamiraamat, lõuna-
söök, ahvatlevalt kutsuvad atraktsioonid. Pis-
tad automaati euro ja kuuled vana marsimuu-
sikat, mujal jälle hakkavad euro eest ekspo-
naadid keerlema või avaneb hoopiski sein ja
selle taga on peremehe magamistuba ajast,
kui tal polnud mahti igal õhtul koju minna.
Mõned linnamehed võisid eraldi tasu eest
vaadata filmi loomade armuelust.

Talumees Ewald on saanud oma elutööga

kuulsaks. Tema 60. sünnipäeval 1989. a oli 13
puhkpilliorkestrit, 15 muud muusikakollektiivi ja
10 000 külalist.

Sellel märtsikuu hommikul, kui Prickings-Hoffi
jõudsin, oli seal juba 10 suurt turistikbussi ja
60...70 sõiduauto. Meid tervitas hiigelsuur
loosung "Seda te pole maailmas veel näinud."
Ülivõrdes enese kiitmist oli lugeda veel siin ja
seal, need olid ainsad asjad, mis mind pisut
häirisid. Aga ehk on neil õigus, talu on tõesti
muljetavaldav.

Tiia Soasepp

PS

Jalutuskäigul linnast väljas ühe teise talu
põldude vahel küsisin, miks viljapõllu servas
tee ääres ühe külviku laiuselt on kasvanud
suvel päevalill? Selgus, et sellel teel käib palju
jalutajaid, tervisejooksjaid ja jalgrattureid lin-
nast. Tee äärde oli suvel paigutatud mõned
rahakarbid. Iga üks võis neisse panna ühe
euro ühe öie eest ja viia koju päevalilleõisi nii
palju kui tahad. Õhtuti käis pererahvas karpe
tühjendamas. Pole raske arvata, mida te nüüd
mõtlete.

Teated

EMÜ juhatus õpib ka sellel aastal

17. veebruaril õpiti projekte kirjutama. Õpetajaks oli Kersti Sirel Valgamaalt.

31. märtsil õpetas Aime Kaalma MTÜde raamatupidamist ja arveldamist, Tiia Soasepp rääkis kodutööde planeerimisest ja kevadisest suurpuhastusest.

Vabandus:

KAJA nr 13 rubriigis **Kirjad maakondadest** K. Kaarepera kirjas "Võrumaal mõeldakse positiivselt" on tulnud eksitus. Õige on, et käsitööühistu ESI käsitööpood on loodud kahe maakonna – Põlva ja Võru naiste poolt.

Hea uudis

Kallid naised, kes te suvel hirmsasti tahate Hiiumaale tulla! Meie ankrupaigas Kuri koolimajas saate omale öömaja ja mõnusa äraolemise. **Teatage ette:**
e-post: naistekoda@hot.ee

Raili Mägi: 046 94666, 05088164
Ille Kivistu: 046 94 584, 05268557
Riina Pere: 046 29277, 05284418
Riina Hanikat: 046 94681, 05243961
Kohtumiseni!

Vanaema veerul

Tegelased: vanaema, vanaisa ja Ander

Ander tegi pahandust ja vanaisa pani poisi nurka. Mõne aja möödudes ütleb vanaisa: "Sa võid nüüd välja tulla."

Ander seisab edasi. Vanaisa ütleb uuesti, et karistus on juba kantud.

"Ise sa panid mu siia", turtsatab poiss ega liigutagi. Vanaisa ja vanaema vahetavad pilke ega oska midagi öelda. Vanaemale meenub oma lapsepõlve nurgamälestus, ka tema, väike linalakk, pidi kord nurgas seisma. Ka tema karistusaeg sai täis ja ta mäletab oma ema anuvalt sosistamas: "Ütle nüüd ometi: "Kallis isa, luba nurgast välja, ma enam nii ei tee.""

Kasvatustlikus mõttes räägib vanaema nüüd Anderile, kuidas vanasti laps end nurgast välja pidi paluma, et kangus lapse sees suureks ei kasvaks. Aga ei midagi. Lõpuks läheb ka vanaisa nurka ja vestlevad kahekesi millestki. Peagi jäta-
vad mehed üksmeelselt nurga maha.

Vanaema satib end valima minema.

Ander küsib:

"Kas sa ikka tead, keda valima pead?"

"Keda siis?" jääb vanaema kuulutama.

"Kas sa siis ei tea, et isad valivad Isamaaliidu poolt ja emad valivad Emamaaliidu poolt", õpetab Ander.

Vanaema Helve

Juhatusel liikmete kontaktandmed:

NIMI	AADRESS	INDEKS	TELEFON, E-POST
Tiiu Soans	Tuhala küla, Oru side, Harju mk	75103	0 607 9215, 056953743, tuhala@hot.ee
Reet Aedla	Nurmenuku 8, Rapla	79512	0 485 5203, 055 48 348
Ulvi Ajalik	Jaama 69, Põlva	63308	0 799 2928, 051961309
Ester Gabriel	Altküla, Toila side, Ida-Viru mk	41702	0 336 9615, 05248745, jgabriel@hot.ee
Ille Kivistu	Pühalepa side, Hiiumaa	92301	0 469 4584, 05268557, ille.kivistu@kertel.ee
Mare Laande	Suislepa side, Viljandi mk, Luise 16-9, Tallinn	69703 10142	0 662 0724, 055617697
Mall Lepmets	Kuuse 23-3, Haapsalu	90509	0 479 6638, 05289530, mallepp@hot.ee
Leili Pruun	Eistvere küla, Imavere side, Järva mk	72401	0 384 0357, 056655675
Tiiu Sarv	Kärksi küla, Tabivere side, Jõgeva mk	49101	0 776 4977
Kersti Sirel	Hummuli side, Valga mk	68401	0 769 0146, 0523 7271, kerstisirel@hot.ee
Ülle Talv	Laeva side, Tartu mk	60601	0 735 2238, 05281793, om@hot.ee
Laine Tarvis	Laheküla, Kaarma, Saaremaa,	93823	05045399
Ülle Vene	Uus 1-27, Rõuge, Võru mk	66201	0 782 2233, 05270830, lavexvoru@hot.ee
Heljo Viilip	Laada 8-58, Rakvere	44310	0 324 3020

EESTI MAANAISTE ÜHENDUS

Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel/fax 0 604 1783, e-post etkl@online.ee

projektijuht – **Renate Pöder**
Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel 0 604 2577,
e-post renaatekl@hot.ee

toimetuse – **Tiia Soasepp**
Aasa 1, SAKU 75501, Harjumaa
tel 0 604 1104
fax 0 604 2499
e-post ajalehtkaja@hot.ee

kujundus – **Anne Kõll**
Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel 0 604 2177